# PERCEPȚII IDENTITARE ÎN SPAȚIUL REPUBLICII MOLDOVA ÎN CONTEXTUL GLOBALIZĂRII

*Constantin TCACI, masterand*
**CZU: 316.42:323.11(478)**
costeltcaci@gmail.com

*The purpose of this research is to investigate the identity perceptions in the Republic of Moldova in the context of global processes of the 21st century, namely: globalization and migration. These phenomena overlap with a complex database that was historically determined by the processes of identity development during the Soviet and the post-independence periods, which currently cause a lack of cooperation and unity at the society level.*

Problema identitară revine în prim-planul atenției publice ca element unificator și de coagulare a unor comunități umane în fața a astfel de provocări actuale, precum globalizarea și migrația. În plan local, discursul identitar din Republica Moldova se prezintă drept unul foarte complex, controversat și disputat, mai cu seamă la nivel de identitate etnică, națională și statală. Ca și fostele republici unionale după destrămarea URSS, spațiul Republicii Moldova trece printr-un proces anevoios de redobândire, reafirmare, reactualizare, remodelare și redescoperire a propriilor identități. Lipsa de unitate, cooperare, înțelegere și inițiativă în rândul populației țării este determinată de existența disensiunilor la nivelul următoarelor percepții: moldoveni *vs* români; limba moldovenească *vs* limba română; românism *vs* moldovenism; unionism *vs* separatism; românism, moldovenism *vs* etniile conlocuitoare. Rădăcinile acestor disensiuni se regăsesc cu precădere în ultimele două procese de construcție identitară, prin care a trecut spațiul dintre Prut și Nistru din totalul de cinci, și anume, cel din perioada sovietică și cel de după independență [7, p. 33-34]. Principala trăsătură a procesului din perioada sovietică este formarea unei națiuni moldovenești distincte de cea română ce ținea rolul unei adevărate religii și a culminat cu nașterea unui *Homo moldovanus* sovietic din marea familie și a altor *Homo sovieticus* răspândiți în întreaga uniune. În pofida unui start promițător în lichidarea acestor disensiuni odată cu desfășurarea Mișcării de renaștere națională din

anii 1989-1991, când, într-un ritm alert, incizant, categoric și revoluționar s-a „pus capăt unei triple aberații, identitară, istorică și lingvistică”[1, p. 20], asistăm în prezent la un curent moldovenist postsovietic în plină amploare.

Pornind de la această bază de date, în lucrare, analizând conceptul de identitate din perspectiva celor două abordări: esențialistă și constructivistă, iar pe cel de globalizare din perspectiva teoriilor care consideră acest fenomen o creație a modernității, a secolului XIX, și o teorie care leagă acest fenomen de postmodernitate, de revoluția tehnologică și a comunicațiilor [6, p. 33-36] – am descris interacțiunea dintre cele două în procesul de formare și transformare a percepțiilor identitare în plan global și local. În plan global, Claude Dubar identifică existența crizelor identitare la nivel profesional, familial, sexual, religios, politic, simbolic și strict personal [2, p. 157]. La rândul său, Samuel P. Huntigton, în conformitate cu abordarea civilizațională ce susține existența unei lumi multipolare și multicivilizaționale după destrămarea URSS, consideră că identitatea culturală va reveni în prim-planul atenției omenirii [3, p. 61]. Viitorul omenirii, fie în pace, fie în conflict, va depinde de modul cum aceste identități culturale distincte, provenite din medii civilizaționale diferite, vor reuși să coopereze, să conlucreze și să se înțeleagă pentru binele comun.

În plan local, unul dintre principalii factori de transformare a percepțiilor identitare din Republica Moldova, favorizat de globalizare și generat din considerente economice, academice și familiale, este migrația. Cercetătorii identifică patru etape ale fenomenului migrației în Republica Moldova: 1) 1990-1994; 2) 1995-2000; 3) 2001-2006; 4) mai 2006-prezent [5, p.17]. Acest proces cauzează următoarele consecințe negative: fenomenul dezrădăcinării, sindromul Moscova, fenomenul exodului de creiere și fenomenul irosirii creierului [4, p.116].

Pentru identificarea percepțiilor identitare ale populației Republicii Moldova, în cele patru categorii de vârstă în contextul celor două procese prezentate mai sus: globalizarea și migrația, am desfășurat un chestionar prin metoda anchetei pe un eșantion de 103 persoane, dintre care 73,8% – femei și 26,2% – bărbați. Categoria de vârstă majoritară a fost cea a tinerilor cuprinși în diapazonul 18-25 de ani,

cota acestora constituind 53,4%. Prima secțiune din chestionar a cercetat percepțiile identitare legate de etnie și limba maternă, confirmând caracterul dual, contradictoriu și confuz al acestor apartenențe, dar totuși se înregistrează o îmbunătățire a procentajului celor care au identificat româna ca limbă maternă. A doua secțiune s-a ocupat de stabilirea gradului de cunoaștere a culturii naționale, cât de mult sunt respectate anumite tradiții și obiceiuri din aceasta și cât de actuale și importante rămân în anul 2021 în contextul unei culturi globale a satului global. În concluzie, la această secțiune, am constatat că cetățenii Republicii Moldova încă manifestă interes față de cultura națională, dar din păcate, nu întotdeauna acest interes vine la pachet și cu activitatea practică, înregistrându-se grave carențe la capitolul familiei și rolului acesteia la formarea și transformarea identitară a membrilor săi. Secțiunea a treia a chestionat atitudinea respondenților la fenomenele globale actuale. Am atestat un acord puternic față de integrarea europeană și un caracter confuz și nedeterminat față de așa fenomene ca emigrarea, globalizarea și naționalismul. Ultima secțiune din chestionar a fost dedicată mecanismelor de formare, dezvoltare sau schimbare a identităților. Astfel, tehnologiile informaționale se bucură de popularitate în rândul cetățenilor țării, fiind utilizate în principal în scopuri informaționale, că neologismele sunt percepute ca parte inevitabilă a progresului limbilor actuale și că formarea percepțiilor identitare se menține în continuare pe trei piloni de bază: familie, școală, presă.

**În concluzie,** Republica Moldova creează impresia unui stat care va rămâne veșnic copil, care nu va trece la etapa maturității, nu își va rezolva problemele identitare adolescentine, fiind tras mereu înapoi de traumele unei vieți anterioare. La aceste cicatrice din altă viață, se adaugă și rănile vieții actuale. Pentru redresarea acestei situații, se impune cultivarea interesului față de neam, istoria și cultura națională prin activități practice cu familia, mărirea aportului instituțiilor de învățământ în procesul de formare a percepțiilor identitare și cultivarea educației mediatice.

***Referințe:***

1. CAZACU, Matei, TRIFON Nicolas. *Republica Moldova: Un stat în căutarea națiunii.* Chișinău: Cartier, 2017. 416 p.

2. DUBAR, Claude. *Criza identităților: Interpretarea unei mutații.* Chișinău: Știința, 2003. 232 p.
3. HUNTINGTON, Samuel P. *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*. București: Litera, 2019. 670 p.
4. *Migrația în scop de muncă: Profilul și provocările actuale ale lucrătorilor migranți moldoveni în principalele țări de destinație.* Chișinău: Organizația Internațională pentru Migrație, 2020. 192 p.
5. MINISTERUL AFACERILOR INTERNE AL REPUBLICII MOLDOVA; BIROUL MIGRAȚIE ȘI AZIL. Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova 2014-2018. Chișinău, 2019. 112 p.
6. RUSU, Horațiu. *Schimbare socială și identitate socioculturală: o perspectivă sociologică.* Iași: Institutul European, 2008. 197 p.
7. ȚÎCU, Octavian. *Homo Moldovanus Sovietic: Teorii și practici de construcție identitară în R(A)SSM (1924-1989).* Chișinău: Arc, 2018. 420 p.

*Recomandat*
*Dumitru DODUL, dr., conf. univ.*